Радавы стралковага палка

Самае цяжкае выпрабаванне, якое выпала на долю былога СССР – гэта вайна з фашысцкай Германіяй, так як прыйшлося змагацца практычна з усёй Еўропай. І перамаглі! Крок за крокам, паціху пераадольваючы сябе і праз немагу. Дзе кожны крок – цяжэйшая бітва.

Аб тым, што пачалася вайна, юнак з невялікай вёсачкі Гаўрылоўка Дзіма Маскоўскі пачуў ад дарослых. На той момант яму было ўсяго 16 гадкоў. Па малалецтву не падлягаў прызыву ў армію, а таму вельмі перажываў.

Фронт набліжаўся. А ў хуткім часе ў вёсцы з'явіліся немцы. Яны былі ў добрым настроі, гарланілі песні, фатаграфаваліся. Адным словам, паводзілі сябе, як сапраўдныя гаспадары. Наступілі змрочныя дні акупацыі з навядзеннем «новага парадку», якая працягвалася два гады…

Колькі ж было радасці, калі 25 верасня 1943 года ў ходзе жорсткага бою з наступаючымі часцямі Чырвонай арміі праціўнік пачаў наступленне з вёскі. Мора кветак было ўручана жыхарамі сваім вызваліцелям.

Усіх юнакоў, каму споўнілася 18 гадоў, вызвалі ў Хоцімскі ваенкамат. Дзмітрый быў залічаны радавым чырвонаармейцам у 1324 стралковы полк 413 стралковай дывізіі 2-га Беларускага фронта.

Пяхота – самы шматлікі род войск. Салдаты выконвалі найбольш цяжкую і адказную баявую работу. Бязлітасная статыстыка апавяшчае, што на фронце жыццё тысяч і тысяч чырвоных стралкоў працягвалася ўсяго некалькі часоў. Выжыць у крывавай мясарубцы 41-га ўдалося толькі асобным шчаслівчыкам. Асноўнай зброяй у стралка была вінтоўка са штыком. У бліжнім баю, асабліва на адкрытай мясцовасці, штык быў проста незаменным.

Ужо пасля вайны Дзмітрый Канстанцінавіч расказваў, што ваявалі салдаты-пехацінцы ў асноўным пад адкрытым небам і ў дождж, і ў снег, і ў люты мароз. А вось з жыллём шанцавала больш, калі часць нейкі час знаходзілася ў абароне. Тады на дні або нават месяцы домам станавілася зямлянка, а то і бліндаж – проста царскія харомы. Але так здаралася не заўсёды. Астатні час пяхота, як ёй і паложана па прызначэнню, рухалася пешшу па бездаражы цераз палі, балоты, лясны гушчар. Так што не адзін дзясятак кіламетраў адмерыў наш зямляк са сваімі таварышамі па зброі не развітваючыся са сваім рэчавым мяшком з асабістымі рэчамі. Сярод іх самая распазнавальная частка баявой амуніцыі – шынэльная скатка.

Гляджу нагradны ліст: «За ўзорнае выкананне баявых заданняў на фронце барацьбы з нямецкімі захопнікамі, Дзмітрый Маскоўскі ўзнагароджаны медаллю «За баявыя заслугі»». Ён усё жыццё памятаў той жорсткі бой 7 снежня 1943 года каля Матускай слабады. Тады салдат атрымаў вельмі цяжкую кантузію, у выніку чаго страціў слых і перастаў гаварыць. Знаходзіўся на лячэнні спачатку ў медсанбаце. А потым, як цяжка параненага, адправілі ў эвакуацыйны шпіталь № 1784. Малады арганізм перамог: вярнуўся слых, стаў зноў гаварыць, вярнулася і памяць. Так што сваю першую ўзнагароду атрымаў пасля выпіскі.

Пасля выздараўлення, для праходжання дальнейшай службы, быў накіраваны ў 329 Армветлазарэт: даглядаў хворых і параненых каней. Абавязкі свае выконваў добра. Канешне ж, малады чалавек вельмі перажываў, што не можа больш ваяваць з ворагам з вінтоўкай у руках…

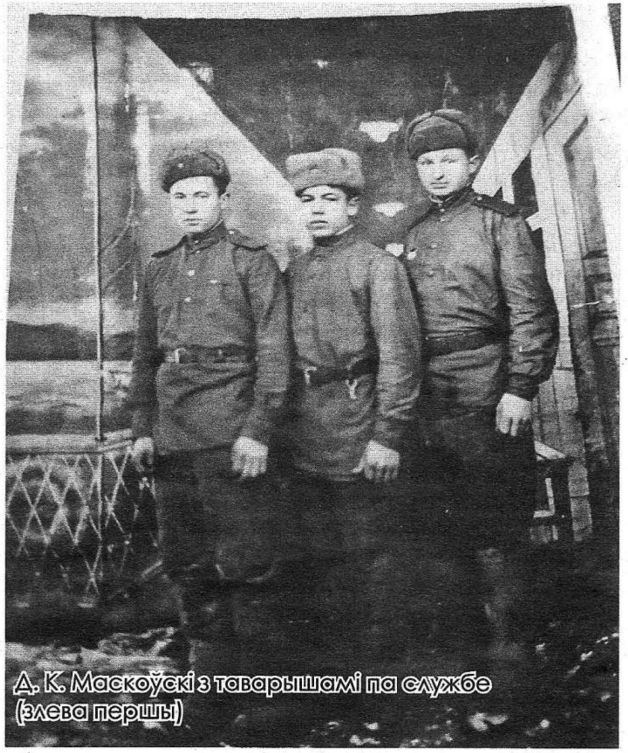

Д. К. Маскоўскі з таварышамі па службе (злева першы)

Пехацінцу Маскоўскаму ўдалося ўцалець. Дажыў да светлага дня Перамогі. Потым, шмат гадоў пасля, гаварыў, што на фронце яго лёс захоўваў.

Служыў пасля вайны яшчэ да 1948 года. Вярнуўшыся дамоў, ажаніўся на сваёй зямлячцы Еўдакіі, якая працавала настаўніцай пачатковых класаў у Гаўрылоўцы. Вырасцілі траіх дзяцей. Надзежда пражывае з сям'ёй у Расіі ў горадзе Клінцы, а Антаніна і Мікалай – у Хоцімску. Доўгі час працаваў у сельскай гаспадарцы трактарыстам. А ў 1972 годзе ўладкаваўся ў Хоцімскую ПМК-86 меліярацыі. Спачатку працаваў на трактары, а потым рабочым да выхаду на заслужаны адпачынак. У 2005 годзе яго не стала.

Цяпер узнагароды захоўваюцца ў сям'і дочкі Антаніны. Да першай, атрыманай у 1944 г., дабавілася медаль «За Перамогу над Германіяй у Вялікай Айчыннай вайне 1941-1945 гг.» у пераможным 1945 годзе, а пазней, ужо ў мірны час, юбілейныя медалі і ордэн Вялікай Айчыннай вайны.

Наталля КАЦЯШОВА.
Фота з сямейнага альбома

Кацяшова, Н. Радавы стралковага палка / Наталля Кацяшова // Шлях Кастрычніка. — 2025. — 9 ліпеня. — С. 5. — фота.
Маскоўскі Д.К., ветэран Вялікай Айчыннай вайны, ураджэнец в. Гаўрылоўка Хоцімскага раёна.